

## ІТ в Україні: цифри, перспективи та бар'єри

### Вступ

1. Стрімка та стабільна динаміка
2. Україна – глобальний центр R&D, аутсорсингу та стартапів
3. Кадровий голод в ІТ-галузі
4. Імміграційні квоти для іноземних фахівців
5. Оподаткування
6. Довгострокові перспективи
7. Якісний та доступний інтернет

### В

ІТ-галузь впевнено перетворюється на одного із флагманів економіки України та стає невід'ємною складовою її міжнародного іміджу. Криза, яка охопила увесь світ у зв'язку із поширенням коронавірусної інфекції та призвела до значного падіння української та світової економіки в 2020-2021 рр., не стала на заваді потужному та динамічному розвитку української ІТ-сфери.

### 1. Стрімка та стабільна динаміка

Головною позитивною та знаковою новиною для української ІТ-галузі у 2020 р. стало продовження оптимістичної динаміки зростання експорту українських ІТ-послуг. У 2020 р. цей показник уперше в історії опинився на рекордній позначці у понад USD 5 млрд., що майже на 20% (USD 853 млн.) перевищує аналогічний показник попереднього року (USD 4,2 млрд.). Загалом, якщо порівнювати із 2013 р., то ІТ-індустрія з року в рік впевнено демонструє плюсову динаміку – наразі частка ІТ в загальному експорті країни досягла 8,3% (1,58% у 2013 р.). Також експорт ІТ-послуг за своїми обсягами вже випередив експорт хімічної продукції, досяг рівня експорту мінеральних продуктів і наближається до показників експорту металургічної продукції (див. таблиці нижче).

І це на фоні падіння національного ВВП на -4,2% у 2020 р. у порівнянні із попереднім роком, а також падіння зведеного індексу виробництва товарів та послуг за основними видами економічної діяльності (ЗІВ) на -4,4% за цей же період (усі статистичні розрахунки – за даними Мінекономіки). Не менш красномовними є й показники за 2020 р. в інших галузях, які мають визначальне значення для української економіки: промисловість -5,2%, сільське господарство -11,5%, транспорт -14,2% (див. таблицю нижче).

| Ключові показники     | Річна зміна |      |      |       |
|-----------------------|-------------|------|------|-------|
|                       | 2017        | 2018 | 2019 | 2020  |
| Промисловість         | 1,1         | 3,0  | -0,5 | -5,2  |
| Будівництво           | 26,4        | 8,6  | 23,6 | 4,0   |
| Сільське господарство | -2,2        | 8,2  | 1,4  | -11,5 |
| Торгівля              | 3,9         | 4,6  | 3,2  | 4,7   |
| Транспорт             | 3,6         | 1,5  | 3,1  | -14,2 |

|     |     |     |     |      |
|-----|-----|-----|-----|------|
| ЗІВ | 2,8 | 4,3 | 2,6 | -4,4 |
| ВВП | 2,5 | 3,4 | 3,2 | -4,2 |

(за даними Мінекономіки)

Динаміка зростання – це ключовий фактор, який привертає неабияку увагу до української ІТ-галузі як в межах країни, так і за кордоном.

## 2. Україна – глобальний центр R&D, аутсорсингу та стартапів

За даними, зібраними компанією Beetroot з різних джерел і опублікованими у їхньому огляді тех-галузі, найбільша частка клієнтів української ІТ-галузі припадає на США. Після США, найбільшою популярністю послуги українських тех-компаній користуються в ЄС (зокрема в Німеччині, Нідерландах і Швеції) і Великобританії. Очікується, що попит серед скандинавських країн, насамперед Швеції та Данії, зростатиме і надалі.

Відповідно до згаданого вище огляду ІТ-ринку, понад 100 компаній зі списку Fortune 500 обрали послуги українських ІТ-підприємств. В Україні працює більше сотні R&D-центрів іноземних компаній, серед них: Google, Samsung, Siemens та Huawei.

У 2020 р. Україна піднялася на 2 позиції у рейтингу the StartupBlink, потрапивши до 30-тки лідерів за розвитком екосистеми для стартапів.

Крім цього, Україна очолює рейтинг країн для офшорної розробки програмного забезпечення і поступово перетворюється на справжній глобальний центр ІТ (див. графік нижче).

## 3. Кадровий голод в ІТ-галузі

Перспективи національної ІТ-індустрії очевидні, але є багато питань щодо здатності українського ІТ втримати взятий темп і

спроможності держави забезпечити передумови для цього. Одним із найбільшим викликів для майбутнього IT-індустрії в Україні є гострий дефіцит кадрів.

За підрахунками компанії GlobalLogic, щорічно в країні відкривається приблизно 40 тис. вакансій в IT-секторі. Із врахуванням того, що попит на інженерів цих спеціальностей кожного року зростає приблизно на 30%, у 2021 р. очікується запит на працевлаштування 54 тис. нових спеціалістів.

У той же час реальна кількість працевлаштованих інженерів зростає лише на 18%, що свідчить про суттєве перевищення попиту над пропозицією. Про це красномовно говорить і той факт, що на одному тільки спеціалізованому порталі для IT-фахівців DOU нараховувалося понад 10 тис. відкритих вакансій на українському IT-ринку наприкінці 2020 р.

При цьому українські ВНЗ здатні підготувати не більше 15-20 тис. IT-фахівців різних напрямків. До того ж, багато випускників працевлаштовуються за кордоном або ж надають перевагу фрілансу. Айтішників активно готують також численні приватні курси. Це покращує ситуацію, але все ж не дозволяє перекрити значний брак IT-кадрів.

Інша складова кадрової проблеми в IT-індустрії – це гостра потреба у фахівцях із досвідом роботи принаймні 2-5 років (рівень Middle та Senior, відповідно 37% та 33% від усіх вакансій на ринку праці). Українські ВНЗ та навчальні курси безсилі у вирішенні цієї проблеми, скільки би нових спеціалістів вони не готували щороку.

#### **4. Імміграційні квоти для іноземних фахівців**

У цьому світлі дуже логічними виглядають останні кроки уряду України, спрямовані на створення широких можливостей для працевлаштування іноземних висококваліфікованих IT-спеціалістів в Україні.

Зокрема, у 2020 році уряд уперше запровадив додаткову імміграційну квоту для працевлаштування 5 тис. висококваліфікованих іноземних IT-фахівців. Нещодавно аналогічна квота була також введена й на 2021 рік – її обсяг було збільшено до майже 6 тис. осіб.

Головна перевага працевлаштування в межах запровадженої імміграційної квоти – це можливість отримати посвідку на постійне проживання в Україні. Це означає, що працевлаштування відбувається майже на постійній основі – іноземні IT-фахівці зможуть 10 років вільно проживати та працювати в Україні. Умови їхнього працевлаштування нічим не відрізняються від умов працевлаштування українських громадян. Крім того, іноземні IT-фахівці набувають пріоритетне право на отримання громадянства України та можуть іммігрувати до України разом зі своїми сім'ями.

[www.DLF.ua](http://www.DLF.ua)

Минулого року у фокусі особливої уваги українських урядових структур опинилися білоруські IT-компанії та IT-фахівці – Кабінет Міністрів України створював максимально сприятливі умови для їхньої діяльності та працевлаштування в Україні.

За інформацією Міністерства цифрової трансформації, до України вже переїхало майже 40 білоруських IT-компаній із приблизно 2 тис. співробітниками.

## 5. Оподаткування

Податкові умови для діяльності IT-компаній – це ще один блок питань, який є принципово важливим для розвитку українського IT-сектору. Саме відсутність чітких та прозорих податкових правил гри є одним із факторів, який гальмує прихід потужних світових гравців на український IT-ринок.

Стрімкий розвиток вітчизняної IT-сфери не в останню чергу стимулюється можливістю працевлаштування IT-фахівців через 3 групу ФОП, яка передбачає сплату пільгової ставки єдиного податку у розмірі 5%. Такий стан справ не влаштовує українську державу, адже ця група запроваджувалася для стимулювання розвитку малого бізнесу в Україні.

Міністерство цифрової трансформації України намагається знайти компроміс у цій ситуації шляхом регулювання та лібералізації податкових відносин.

З цією метою було ініційовано запуск проекту «Дія City», резиденти якого мають сплачувати 5% податку на доходи фізичних осіб і військовий збір. Відповідний законопроект (номер 4303) було зареєстровано у Верховній Раді наприкінці минулого року.

Програма «Дія City» має стати першою в світі віртуальною бізнес-країною, в межах якої вперше буде створено доступний, прозорий та вичерпний реєстр суб'єктів господарської діяльності в українській IT-галузі.

Планується, що завдяки цій ініціативі до 2025 року буде додатково створено понад 450 тис. робочих місць, а капіталізація IT-галузі збільшиться на \$11,8 млрд. Програма охоплює, зокрема, AgroTech, Fintech та Blockchain, AI та технології хмарних обчислень, медичні неймережі та біотехнології, IoT, Publishing та торговельні майданчики, авіаційні та космічні технології, безпілотники, реклама, маркетинг і просування, анімація, графіка та аудіо, кіберспорт та аутсорсинг бізнес-процесів.

## 6. Довгострокові перспективи

Перетворення IT-сфери у стратегічну галузь української економіки є наразі однією із засад стратегічного курсу Міністерства

[www.DLF.ua](http://www.DLF.ua)

цифрової трансформації – її обсяг у ВВП країни має досягнути 10%.

Для цього Мінцифри планує широкомасштабну цифровізацію українського суспільства (100% публічних послуг онлайн).

Інший важливий крок – створення максимально зручних умови для діяльності IT-компаній та надання відповідних послуг, де одну з ключових ролей відіграє саме доступ до надійного та швидкісного інтернету (95% населення мають бути охоплені таким інтернетом).

## 7. Якісний та доступний інтернет

Станом на 2020 р., за даними дослідження Cable.co.uk (Worldwide Broadband Price Research 2020), лише близько половини населення України мають користуватися інтернетом. Однак, з іншого боку, Україна посідає перше місце за доступністю інтернету (див. таблицю нижче). Це створює чудові умови для фрілансерів – як українських, так і іноземних.

Позиція Країна Середня вартість пакету широкосмугового доступу до Інтернету на місяць (USD) Найдешевший пакет широкосмугового доступу Інтернету (USD) Середня вартість пакету широкосмугового доступу (за Мбіт на місяць, USD)

| Позиція | Країна  | Середня вартість<br>пакету<br>широкосмугового<br>доступу до<br>Інтернету на місяць<br>(USD) | Середня вартість<br>пакету<br>широкосмугового<br>доступу (за Мбіт на<br>місяць, USD) |
|---------|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| 1       | Україна | 6,41                                                                                        | 0,05                                                                                 |
| 2       | Сирія   | 6,69                                                                                        | 3,15                                                                                 |

|    |                     |       |      |
|----|---------------------|-------|------|
| 3  | Російська Федерація | 7,50  | 0,10 |
| 4  | Бутан               | 8,71  | 4,35 |
| 5  | Шрі Ланка           | 9,58  | 1,68 |
| 6  | Іран                | 9,60  | 5,46 |
| 7  | Казахстан           | 9,76  | 0,69 |
| 8  | Молдова             | 9,95  | 0,18 |
| 9  | Білорусь            | 10,11 | 1,14 |
| 10 | Румунія             | 10,59 | 0,02 |
| 11 | Монголія            | 11,13 | 2,97 |
| 12 | В'єтнам             | 11,27 | 0,17 |
| 13 | Туреччина           | 11,48 | 0,36 |

|    |        |       |      |
|----|--------|-------|------|
| 14 | Туніс  | 11,65 | 0,75 |
| 15 | Грузія | 12,20 | 1,36 |

Серед наших клієнтів багато іноземних ІТ-компаній та підприємців, які розуміють переваги України. Якщо вас також цікавить можливість виходу на український ринок, відкриття офісу в Україні, релокація тощо, будемо раді допомогти. Відправте нам короткий мейл на [info@DLF.ua](mailto:info@DLF.ua) або скористайтесь формою для зв'язку.